ז: הורה כהן משיח פרק שני הוריות

אמר רב פפא. כשזן דהוא מופלא והן מופלאים הלכך איצטריך למיתני דכי חטא כפני עצמו אע"ג דהוראה דידהו כי הוראה מעליא אפילו הכי מתכפר כפני עצמו דקא מזוו בשני איקורי חטא עם הצבור אע"ג דהוראה דהוראה דידיה הוי הוראה מעליא אפ"ה מתכפר עם הצבור מזוו דקא מזוו בחטא איסורא: **כשני מקומות.** משיח במקום אחד וכ"ד במקום אחר: **כמעמייהו.** בפסוקים המלב ועבודת כוכבים מתרי קראי נפקי: **ומלוקין בקרבנות.** דכ"ד מייתי שעיר לעבודת כוכבים והוא לא מייתי שעיר: **דהוא שעירה.** לחודיה דכתיב בעבודת כוכבים כפרבה שלא לך אנשים [1] ואם נפש אחת תחטא ביד רמה [2] ומאי נפש נמשמע: **הוא בחלב המכסה את הקרב.** דהוי דבר שאין הצדוקים מודין דהא לא מפרש קרא מאי ניהו דאפשר אמורות מעלין בשחיטת חולין בחלו בפר דקא מזוו בפר ודהן בפר ושעיר דהא קא מייתו הני שעיר והוא לא מייתי וכל שכן הוא בעבודת כוכבים והן בחלב דחלוקין בקרבנותיהן [3] [לגמרי] דהוא שעירה ואינהו פר אלא הוא בחלב המכסה את הקרב והן בחלב שעל הדקין מהו מי אמרינן אף על גב דקרבנן שוה כיון דמתרי קראי קאתו הא פליגין בטעמייהו או דלמא שם חלב אחד הוא אם תמצא לומר שם חלב אחד הוא הוא בחלב והן בדם מהו מי אמרינן בטעמייהו הא פליגין או דלמא כיון דשוין בקרבן בתר קרבן אזלינן [4] תיקו: שאין בית דין חייבין עד שיורו לבטל מקצת ולקיים מקצת וכו': מגלן דעד שיורו לבטל מקצת ולקיים מקצת כדאמרינן באידך פירקין [5] ונעלם דבר דבר ולא כל הגוף: וכן המשיח: **מגלן דכתי'** [1] **לאשמת העם הרי משיח כצבור:** ולא בעבודת כוכבים כו': מגלן דתנו רבנן לפי שיצאה עבודת כוכבים לדון בעצמה יכול יהו חייבין על עקירת מצוה כולה נאמר כאן מעיני ונאמר להלן מעיני מה להלן בב"ד אף כאן נמי בב"ד ומה להלן דבר ולא כל הגוף אף כאן נמי דבר ולא כל הגוף: **מתני'** [2] **אין חייבין אלא על העלם דבר עם שגגת המעשה** [3] **וכן המשיח ולא בעבודת כוכבים אין חייבין אלא על העלם דבר עם שגגת המעשה: גמ'** מגלן דתנו רבנן ישגו יכול יהו חייבין על שגגת מעשה ת"ל ישגו ונעלם דבר אין חייבין אלא על העלם דבר עם שגגת מעשה: וכן המשיח: מגלן דכתיב לדון בעצמה יכול יהו חייבין על שגגת המעשה נאמר כאן מעיני ונאמר להלן מעיני מה להלן אין חייבין אלא על העלם דבר עם שגגת המעשה אף כאן אין חייבין אלא על העלם דבר עם שגגת המעשה ואילו משיח בעבודת כוכבים לא קתני מתניתין מני רבי היא [4] דתניא משיח בעבודת כוכבים רבי אומר בשגגת מעשה וחכמים אומרים [5] **בהעלם דבר** ישוין שבשעירה ישוין שאין מביא אשם תלוי ותסברא בזדונו כרת ובשגגתו חטאת מי קתני אלא תני אלא הא הוא הדין להא ה"נ תנא הא והוא הדין דהא מ"מ דרבי אמר קרא [2] **וכפר הכהן על הנפש השוגנת בחטאה בשגגה הנפש** זה משיח השוגנת זה נשיא בחטאה בשגגה רבי סבר חטא זה בשגגה יהא ורבנן סברי מי שחטאתו בשגגה יצא משיח שאין חטאתו בשגגה אלא בהעלם דבר ישוין שבשעירה כיחיד [6] מגלן דאמר קרא [3] ואם נפש אחת אחד יחיד ואחד נשיא ואחד משיח כולם בכלל נפש אחת הן: ישוין

תוספות

דיחבי בתרי בקיטות וקטורו בחד איטורא. פירוש מאי אצטריך בשין אפיי לא שוי נמי דהלתמן הוראה דהא דבעינן לעיל מופלא בכ"ד שהיה לכן לגמרי ולא נמדוי והכא מאי אצטריכן לגמרי בין לכאיסור אחד הוריו ובינהן הוריו שוה הוראה בספרים דנרמי מלגת דרב [6] עפי בשין בתר דמיקי בתרי לפסוקי: **נאמר כאן מעיני.** פירוש דלעיל בס"ק משמע בדברי אבי דלא ידעינן שאר מלות אלא מעבודת כוכבים והכא משמע איפכא [7] ל"ל דאפיי נמי הכי כתיב מעיני בה הכא דעיני דעבודת כוכבים לא פסוק לן שהוא ב"ש אלא ה"ק ידעינן עיני עיני לגומר הא עיני דעבודת כוכבים ידעינן משאר מלות שהוא ב"ד והכל ידעינן הכהוא מעיני מהאי לענין זה דכי הימי דגני עבודת כוכבים

מסורת הש"ס

[1] נדה ל"ל מופלאין. [2] כ"ב. [3] נמיל ד.). [4] מהתרין בתר פ). [5] ושעירה ביחיד מגלן. ע' רש"ש. [6] (במדבר טוז. [7] (ויקרא כ.). [8] (במדבר כטו). [9] (ויקרא ד.). [10] (שם). [11] (ויקרא ד.). [12] (ל"ל בתחלה). [13] ל"ל הכ פפא.

תורה אור השלם

1. אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם והקריב על חטאתו אשר חטא פר בן בקר תמים ליי לחטאת: ויקרא ד ג
2. וכפר הכהן על הנפש השוגנת בחטאה בשגגה לפני יי לכפר עליו ונסלח לו: במדבר טו כח
3. ואם נפש אחת תחטא בשגגה והקריבה עז בת שנתה לחטאת: במדבר טו כז

מוסף רש"י

משיח בעבודת כוכבים. הכן תמות בקרבן עבודת כוכבים, דבר אינו בשגגת מעשה. לפיכך לא מעלם מעבוד אסור עבודת כוכבים אלא בשגגת מעשה חייב, ומייבי בשגגת מלות אין מביא קרבן אמור בה אלא ל"ל מעלם מעבוד אסור עבודת כוכבים אלא בשגגת מעשה נמי ומעלם דבר, כגון דהוה כ"ל אחלב מותר ועבד ע"ז דעבודת כוכבים, דנמי דבר הכן משיח בחיי לאמת הטם, הרי משיח לגבוי, לפיכך הכי בעבודת כוכבים שקרבנו אינו לאלה חיים, דקתני ואחיל, מחייב בשגגת מעשה אלא העלם דבר, והכמים אוסרים. אף כאן אינו חייב אלא בהעלם דבר (מנחות מא.). ישרין שבשעירה, כיחיד, ולפיכך לגבוי אלא משיח ליה בשאר יחיד לאחמ"ל אלא העלם דבר, מוליה הן שאין קרבנו בעבודת כוכבים מלגן מעלם יחיד שמביא שעירה, דסתיר נמי קרבן עבודת כוכבים בפרשת אלא לך ואם נפש אחת, אחד יחיד ואחד נשיא ואחד משיח בהמשמע, ואמ"ל אנשים ומשיח מלוקין הן ביחידים בשאר מלות, אהנשיא מביא שעיר יכר ועלמא ויכון משיח פר ונסקף ויחיד מביא כשבר לא שעירה, בעבודת כוכבים אין הן. **אשם תלוי.** על אשם לא הודע שבתורה, משום דגני לאשם תלוי כתיב בל שגגתו, ומשום דגני לאשם תלוי כתיב בל שגגתו אשר שגג, משמע מי שחטאתו חטאת על הודע לשגגת מעשה חייב לאשם תלוי אלא על לא הודע. יש משיח שאין מביא חטאת אלא בהעלם דבר, ואמשמעון הכא לפילו נרבי דאמר שיש לך קרבן שהמשיח חייב בשגגת מעשה מחיב היא שאין מביא אשם תלוי. (שם).

תוספות הרא"ש

ועלם דבר דבר ולא כל הגוף. וכן המשיח דכתיב לאשמת העם הרי משיח כצבור. והקשה הרמ"ה ז"ל למה לי הקישא להאי פליגא הא במשיח נופיה כתיב מאחת מהנה המשמע מאחת ולא כל אחת. ותירץ דהאי מאחת גבי עשיה כתיב ועשה מאחת מהנה. ואגן בהוראה הוא דבעינן למילף שצריך קיום קצת ובטול קצת. ונראה דבלא"ה צריכי מ"מ דמאחת לדרשא אחרינא כדדרשינן מגיה בשבת פרק הבנה (דף קנ) שאם כתב שם משמעון חייב. **יש** שיראא ע"ז לידון בעצמה יכול יהו חייבין על עקירת מצוה כולה נאמר כאן בב"ד. מה להלן דבר ולא כל הגוף כו'. הקשה הרמ"ה ז"ל מה צריך ללמוד ע"ז משאר מצות דאיירי בב"ד. דמהיכי ידעי בשאר מצות דאיירי בב"ד אלא מדכתיב מעיני הקהל המשמע בב"ד דמסו שאדם הולך אחר מאור עיניו כן כל הקהל הולכין לאור הוראתו של ב"ד. ובעבודה כוכבים כתיב מעיני העדה דמשמע בית דין. ותירץ משום דבעבודת כוכבים כתיב מעיני העדה. ועדה משמע בכל דוכתא ב"ד כדכתיב ושפטו העדה והצילו העדה. הלכך אי לאו ג"ש הוה מפרשינן מעיני העדה מעשה תלוי בקהל דמשמע נעשתה ה"נ הלי עיני דשאר מלות: דת"ר יבמ' יהו חייבין על שגגת מעשה. פירוש לאלא אצטריך הא דכ"ד שהיה לכן לגמרי ולא נמדוי והכא מאי אצטריכן לגמרי בין לכאיסור אחד הוריו ובינהן הוריו שוה הוראה בספרים דנרמי מלגת דרב [6] עפי בשין בתר דמיקי בתרי לפסוקי: **נאמר כאן מעיני.** פירוש דלעיל בס"ק משמע בדברי אבי דלא ידעינן שאר מלות אלא מעבודת כוכבים והכא משמע איפכא [7] ל"ל דאפיי נמי הכי כתיב מעיני בה הכא דעיני דעבודת כוכבים לא פסוק לן שהוא ב"ש אלא ה"ק ידעינן עיני עיני לגומר הא עיני דעבודת כוכבים ידעינן משאר מלות שהוא ב"ד והכל ידעינן הכהוא מעיני מהאי לענין זה דכי הימי דגני עבודת כוכבים

מעבודת כוכבים אלא על העלם דבר עם שגגת מעשה: מגלן דת"ר לפי שיצאה עבודת כוכבים לדון בעצמה יכול יהו חייבין על שגגת המעשה נאמר כאן מעיני ונאמר להלן מעיני מה להלן אין חייבין אלא על העלם דבר עם שגגת המעשה אף כאן אין חייבין אלא על העלם דבר עם שגגת המעשה ואילו משיח בעבודת כוכבים לא קתני מתניתין מני רבי היא [4] דתניא משיח בעבודת כוכבים רבי אומר בשגגת מעשה וחכמים אומרים [5] **בהעלם דבר** ישוין שבשעירה ישוין שאין מביא אשם תלוי ותסברא בזדונו כרת ובשגגתו חטאת מי קתני אלא תני אלא הא הוא הדין להא ה"נ תנא הא והוא הדין דהא מ"מ דרבי אמר קרא [2] **וכפר הכהן על הנפש השוגנת בחטאה בשגגה הנפש** זה משיח השוגנת זה נשיא בחטאה בשגגה רבי סבר חטא זה בשגגה יהא ורבנן סברי מי שחטאתו בשגגה יצא משיח שאין חטאתו בשגגה אלא בהעלם דבר ישוין שבשעירה כיחיד [6] מגלן דאמר קרא [3] ואם נפש אחת אחד יחיד ואחד נשיא ואחד משיח כולם בכלל נפש אחת הן:

כ"ד חייבין קרבן אלא בהעלם דבר עם שגגת מעשה וכן המשיח ואכור הוא דכי עבדי בשגגת מעשה חייבין מ"מ כל חד וחד כשבה אי שעירה דלייביהם כיחידים דכיון דלא עשו ע"פ כ"ד מתגלי טילהו מהדדי והוו יחידים ויחידים חייבין בשגגת מעשה אבל משיח בשגגת מעשה לחודיה פטור מכלום כדאמר לקמן בפרק בתרא (דף יא.), מעם אחרן [7] פרט למשיח דאינו מביא בשגגת מעשה בלל והיינו דקאמר יצא משיח שאין חטאתו בשגגה דהיינו בשגגת מעשה וכו': **גמ' ואילו משיח בעבודת כוכבים לא קתני.** דקתני ולא בעבודת כוכבים אין חייבים אלא על העלם דבר עם שגגת מעשה ולא קתני וכן המשיח מכלל דמשיח בעבודת כוכבים חייב בשגגת מעשה לחודיה: **מתני' מני ר' היא דתניא משיח בעבודת כוכבים ר' אומר בשגגת מעשה.** לחודיה: **וחכ"א בהעלם דבר.** לגומר עם שגגת מעשה כשאר מלות. ושאין שאין מביא אשם תלוי: **והסברא זדונו כרת ושגגתו חטאת.** דעבוד' כוכבי דקתני ולא בעבוד' כוכבים אלא על דבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת מי קתני מתמי העם הכי בעבודת כוכבים אלא בדבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת: **הכא נמי פגע בהא.** דאין חייבין בשאר מלות אלא על העלם דבר עם שגגת מעשה וכן המשיח והוא הדין לעבודת כוכבים דמשיח לגבוי פירקין [8] **ונעלם דבר דבר ולא כל הגוף: וכן המשיח: מגלן דכתי'** [1] **לאשמת העם הרי משיח כצבור:** ולא בעבודת כוכבים אלא על העלם דבר עם שגגת מעשה: מגלן דת"ר לפי שיצאה עבודת כוכבים לדון בעצמה יכול יהו חייבין על שגגת המעשה נאמר כאן מעיני ונאמר להלן מעיני מה להלן אין חייבין אלא על העלם דבר עם שגגת המעשה אף כאן אין חייבין אלא על העלם דבר עם שגגת המעשה ואילו משיח בעבודת כוכבים לא קתני מתניתין מני רבי היא [4] דתניא משיח בעבודת כוכבים רבי אומר בשגגת מעשה וחכמים אומרים [5] **בהעלם דבר** ישוין שבשעירה ישוין שאין מביא אשם תלוי ותסברא בזדונו כרת ובשגגתו חטאת מי קתני אלא תני אלא הא הוא הדין להא ה"נ תנא הא והוא הדין דהא מ"מ דרבי אמר קרא [2] **וכפר הכהן על הנפש השוגנת בחטאה בשגגה הנפש** זה משיח השוגנת זה נשיא בחטאה בשגגה רבי סבר חטא זה בשגגה יהא ורבנן סברי מי שחטאתו בשגגה יצא משיח שאין חטאתו בשגגה אלא בהעלם דבר ישוין שבשעירה כיחיד [6] מגלן דאמר קרא [3] ואם נפש אחת אחד יחיד ואחד נשיא ואחד משיח כולם בכלל נפש אחת הן:

ישוין

תוספות

מעבודת כוכבים אלא על העלם דבר עם שגגת מעשה: מגלן דת"ר לפי שיצאה עבודת כוכבים לדון בעצמה יכול יהו חייבין על שגגת המעשה נאמר כאן מעיני ונאמר להלן מעיני מה להלן אין חייבין אלא על העלם דבר עם שגגת המעשה אף כאן אין חייבין אלא על העלם דבר עם שגגת המעשה ואילו משיח בעבודת כוכבים לא קתני מתניתין מני רבי היא דתניא משיח בעבודת כוכבים רבי אומר בשגגת מעשה וחכמים אומרים בהעלם דבר ישוין שבשעירה ישוין שאין מביא אשם תלוי ותסברא בזדונו כרת ובשגגתו חטאת מי קתני אלא תני אלא הא הוא הדין להא ה"נ תנא הא והוא הדין דהא מ"מ דרבי אמר קרא וכפר הכהן על הנפש השוגנת בחטאה בשגגה הנפש זה משיח השוגנת זה נשיא בחטאה בשגגה רבי סבר חטא זה בשגגה יהא ורבנן סברי מי שחטאתו בשגגה יצא משיח שאין חטאתו בשגגה אלא בהעלם דבר ישוין שבשעירה כיחיד מגלן דאמר קרא ואם נפש אחת אחד יחיד ואחד נשיא ואחד משיח כולם בכלל נפש אחת הן:

מוטלא שבב"ד שהוא עינם של שאר סנהדרין שאם סנהדרין הם עיני. תראה שבתנם דתק דהא (בשאר) [דבשאר] מצות ידעינן דאיירי בהוראת סנהדרין לאי ממשמעותו נפקא אלא משום דכתיב בהו ונעלם מעיני דמשמע שנעלם מהם דבר ועל ידי כך עשו שגגה בדדרשי באידך דרייתא ת"ר ישגו יכול יהו חייבין על שגגת (שעשו) [מעשה] ת"ל ישגו ונעלם הלכך דרשו ונעלם מעיני היינו בית דין שנעלמה מהם הוראה הקהל ועשו שהוא הוראה בב"ד ומעשה הקהל. אבל גבי עבודת כוכבים דלא כתיב ונעלם אלא והיה מה מעיני העדה נעשתה לשגגה. לא משמע דאיירי בב"ד כלל אלא בשגגת מעשה דעדה: **ולא** בעבודת כוכבים כו' דת"ר לפי שיצאה כו'. הקשה הרמ"ה ז"ל למה לי לסילף עבודה כוכבים משאר מצות לענין העלם דבר ושגגת המעשה. והא בעבודת כוכבים גופא כתיב נעשתה לשגגה וכתיב כי לכל העם בשגגה. ודרשו מגייהו לעיל בס"ק (דף ה.) דמעשה תלוי בב"ד. אלמא לא מחייבי קהל בלא הוראת ב"ד. ותירץ דסוגיא דלעיל אליבא דר"מ ור"ש דלא מייתר להו קהלי לסדרש מעשה חלויה בקהל והוראה בב"ד אבל לר' יהודה דדרש ליה מקהל יתירא ליה דלא דרשא נעשתה לשגגה ובריתא דהכא ר"י דסתם ספרא ר' יהודה: **ואילו** משיח בעבודת כוכבים לא קתני. דלא קתני בעבודת כוכבים וכן המשיח אלמא דמשיח בעבודת כוכבים מחייב בשגגת מעשה גרידתא. ולכאה לגמרי הא דקתני דלא בעבודת כוכבים אצבור ומשיח דאיירי בהו מקמי הכי דא"כ הי"ל למשקרי לומשיח עד לבסוף ולתני אין חייבין כו' ולא בעבודת כוכבים כו' והדר לתני וכן המשיח. והשתא דשבקי' עבודת כוכבים לבסוף ומשמע דמשיח בעבודת כוכבים לא מבעיא העלם דבר: **אלא** תנא הא דה"ה לתר. פי' תנא (כר) [עבודת כוכבים] נמי ב"ד דה"ה לגבי משיח. דמשיח (כר) [כ"ד] אף לענין (כר) [עבודת כוכבים]: **וכפר הכהן** על הנפש השוגנת. הנפש זה נשיא הלכך הוא משיח. קרא יתירא קדיש שלא תאמר הואיל ויצא נשיא ומשיח מכלל יחיד בשאר מצות. אף בעבודת כוכבים כן. קמ"ל דבכלל יחיד נינהו, ודבגן האי בחטאה בשגגה דבשאר מצות דמביא כפרה גם בעבודת כוכבים בשגגת מעשה. יצא משיח שאין חטאו בשגגה גרידתא בשאר מצות אלא צריך הע"ל. שאינו מביא כפרה גם בעבודת כוכבים בשגגת מעשה; ישון שבשעירה כיחיד. דכתיב ואם נפש אחת חטאה בשגגה אחד יחיד אחד נשיא ואחד משיח וכתיב הכי הקריבה עז בת שנתה. ואע"ג בהוראה קרא נופיה כתיב חטאה בשגגה דמשמע בשנים גרידתא. לא אמרי' דמשיח מייתי בשגגת מעשה דלהכי אתי מיעוטא דבחטאה בשגגה לפיעט משיח בשגגה גרידתא ואין לומר דבחטאה בשגגה מפעטי' משיח לגמרי, ואם נפש אחי לרבריי [נשיא]. דא"כ לא לכתוב על הנפש השוגנת אלא הבי לכתוב וכפר עליו הכהן בחטאה (אלא) בשגגה [אלא] כתיב השוגנת לרבות משיח לאשמעינן בחטאה בשגגה אלא שאינו מביא בשגגה גרידתא אבל בהע"ד עם שגגת מעשה מביא שעירה. ואגב דכתיב השוגנת כתיב נמי הנפש דלרבות נשיא לא אצטריך:

---

1) ר"ל הכי דמסכת נגעים. דיפיל ר"ל הכי דלא מסכת מלא ניחיד.

---

1) (ויקרא ד.). 2) (שם). 3) (במדבר טוז. 4) (ויקרא ד.). 5) (שם). 6) (ויקרא ד.). 7) (ל"ל בתחלה). 8) ל"ל הכ פפא.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com